

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. St. Peter pap. 38

Bruni, Leonardo

Oberitalien, [Mitte 15. Jh.]

Leonardus Brunus Aretinus: Epistolarum

[urn:nbn:de:bsz:31-17330](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-17330)

107
appetentes diuitias nime profuturas. Opibus gaudet suis: non pa-
uient futuras. Si quid aduersi acciderit: bono animo ferunt. Itaque so-
li ditantur sententia: vixit. dum vixit bene. Sed haec omittam.
Neque enim est propositum meum: ut hos collaudare: ut nos reprehendere.
Volo epistolam totam iocunditatis esse plenam: ut et voluptatis: quam
in balneis procepi prius. Tu quoque absens ex litteris meis particulas aliquas
consequaris. Vale mihi Nicolae iocundissime: & hanc litteram Leonardum
dum in me: cum amicorum inter se conuicia omnia sint: participem facito.
Nicolae Cosmae & Laurentii salutato. Sibille heritee
ex balneis. xvi. kalendas Ianuarias: —

FINIS.

104
TV mihi uideris optime pro in alfontana controversia uere
personam iudicis sustinere. Si quae libelli per utramque partem adscribun-
tur: tu aut postmodum copiam rerum litigantibus facis: ut ueram
esse iudicij formam: ac tandem a te definitiuam sententiam expectari
apparent. Reddita mihi est nouiter exemplum epistolae quam ex-
cellentia tua alfontum se simul responsus Caeli defen-
soris mei coram te eideque epistolae factum. Primum uero Commodo
uero diserto atque facundo gratias ago: quod inuocatus in aduoca-
tum se praestitit. Declarauit enim in iudicio quod sentiret: et
Audio quod cum illustre ingenium oroque locuplex et locunda
per magnam mihi fuit uoluptati. Epistolam deinde alfonti legendam
usque adeo diuersa sentire illum et opinari uideo abque
ego sentio et opinor: ut toto simul iudicio discordare ui-
deamur. Statim enim quo de agitur in uerbo firmamento cause
principalique iudicio cum ostentio nobis de interpretatione sit:
et probatum fuerit a me omnia interpretatione ita de me esse
tam rectam si greco respondeat: ut uosam si non respondeat

nec posse q̄ grecū nescit de interpretatōis ueritate cognoscē.
Iste eō confugit: ut quū fateretur se linguā grecā igno-
rare: nihilomin⁹ de ueritate interpretatōis disputare
se posse cōcedat: p̄ cōiecturas quasdam et uerisimilitudi-
nes: nec itelligit disputādi genus à se iduci: i quo nihil
aliud sit: nisi plane diuinare. In hoc igit̄ p̄mo diuersissimi-
sum⁹. deinde i illo q̄ putat eum qui libros Aristotelis
de greco i latinū transfert: nō ad uerba Aristotelis
respicere debere: n̄ qd̄ dicit Aristoteles: s̄ qd̄ dicere
debeat i latinū trāferre. Ego uō absurdissimū in hoc
eius iudiciū puto: ac piculosam nimis licentiā: ut de in-
terp̄te fiat aliquid diffinitor et index. Nam cū interpretatio
nihil aliud sit q̄ unū lingue i alterā ex̄p̄ssio: offm̄ certe
interp̄tis est: nō diuinare, neq̄ cōiectare, n̄ pro arbitrio
suo d̄rē: n̄ op̄monē aliquā suā uerba deflectere: s̄ sim-
pliciter, ac p̄tin⁹ sine ulla mutatōe, ut i aliena ē lingua:
sic i sua referre. Nā uariare interp̄ti nefas est. Prete-
rea i eo multū distat illius iūria à mea: q̄ ip̄e de doc-
tis hōib⁹, ac de politiorib⁹ uet̄is disciplinis et studiis, nō sa-
tis polite m̄ sentire uidet: s̄ q̄ ad op̄monē uulgi de illis
arbitrari et loq̄i attribuit, ut sunt uocabulis utar, iuristis:
q̄ iūria s̄ponūt, 2 alia q̄dam scribūt. attribuit inq̄ huius
hōib⁹, stilum et eloquentiā: et in p̄tra eos uersari credit:
ac disciplinarū om̄iū cognitōes h̄re. Ego at̄ p̄fectius q̄ddā
et maius, et eruditus in p̄fati hōie regno. Dico autē
Cino et alijs huius, magnā iuris sciām tribuo. Nā in ea
studiu 2 opam suā posuerūt. ceteras uō disciplinas et
artes, que doctū 2 eloquentē faciūt hōiū: uix primis
ut ita dixerim labijs degustarūt. Insup̄ illud nō laudo: q̄
uerba quāq̄ 2 ueritatēq̄ passim collecta et barbara 2 greca:

Interpretatio qd̄.
Interpretis offm̄.

Dinus.
Cinus.

latino simoni admiscenda ceter. neq; considerat Cicerone:
Linius: Salustium: aliosq; pbatos auctores sup huius mixtura:
ta q; libem & corruptelam latini eloqi refugisse. vix hec sunt
locis ondet. Nam ad singula put ab eo posita sunt. respondere
cōstitui. At pmo ad illud q; de honestate scribēdi dixit, in quo
min' nō laboro t' satisficere, q; in ceteris reb; & qb; q; tēdim?
Itaq; ad illud pmo & ante oīa videri pleret. Tu aut inde
erit & honestatē sēbēdi et veritatis. Excusat se in pncipio
epte huc, asserit nō me irritādi cā ab initio scēpsisse. hec illi
credo. sed ne ego qd q; vndi irritādi. tñ iteresse. videro
ad honestatē: q; ego luresitū ab eo restiti: & oppugnatus re-
pugnami: Ille volūtariū me īpetiuit. honorasse me verbis
dicit: cū appellaret nouellū ciceronē. haud ead tali me
dignor honore. ut est apud vr. Mihi ē mea tarditas et
infantia nota est. habeo t' tñ sibi grāt: q; de me bñ existi-
marit. Sed vpe pfecto nō minora tulit ex me honoris ūba:
cū et doctissimū & pstantissimū virū sepius appellari, oppu-
gnatorē meū. Debere tqt de morib; disputaret magis
eē moderato/ q; in ceteris disputatoib;. recte qdem.
S; cū hoc sciret: cur me lapidib; īpetiuit: q; actus nō ē
moderati hōis: s; imoderati atq; uesmi. Gratū v; hōiez
ac moderatus Alfortum: q; pro tot laborib; uigilijsq; meis
in cōi utilitate collatis: mercedē m retribuit lapidatois.
Vide nūc ex opposito moderatoz meā, cū ad hec ipa res-
ponderet: diligent' caui ne illum offenderē: & alium sup-
posui dicit: ut si alius qdam freresi correptus uenie-
tem ad se medicū lapidib; repellat. et paulo post hec
uerba illius uerba aspici dicta ī mitiore traduret partez
inū sed de lapidib; qd quēadmodū ab illo pstantissimo
uero urbane daturū puto: sic et urbane suscipio. Nec

Cicero.
Linius.
Salusti.

S. Hieronymus.

minus id in accidere: quod ne Hieronymus quod vir doctissimus
potuit evitare: adversum cuius labores utilissimos multi
etatis sunt: non in sane admodum indocti reclamabant. An potu-
it mitius et honestius videri quam ego vidi? Eni in tu alio
loco puerilia et tepta et levia illius quodam modo dixisti. Quid ergo:
cum ille contra me dicit, oppugnat, persequitur: ducta ei mitia
et gravia et apta debui dicere? Eleganda certe illa fuerunt:
et cum aliquo aculeo repugnanda: praesertim idigne in ho-
nestis obiecta. An cum ille dicit me fingere posse in-
greco esse quod non sit, ac tunc leuitatis impudicitiaque me
suspectum facit: ac veluti falsi accusat. Orones vero de mo-
deratus et Erichini a me translatae, ne Ciceroni furatus essem
susceptione induceret. quod quod non fuit qui me asperitatis reprehendat
quod eius ducta leuia et puerilia et tepta dixerit: ac non potius mo-
deratores meos admiretur: quod non ut flagitiosa, ut ipse, ut aulta,
ut maligna: illius ducta refutari. Non me igitur accusat imode-
ratoris: sed potius se ipsum quod ratio dedit: ut sic responderet. Non vi-
detur Alfontus poterat quod dixit: sed solummodo quod audiuit. Nec
meminit Vespasiani decreti quod inquit: Non sed maledicere re-
senatori: sed licet si senator maledixit: ei maledicere. Quod quod
quod mali est in illis verbis: si ille quod refutat ratio: dicit leue et
puerile: quod sibi adversario sit obiectum? Reprehendit quod scriptum
fuit a me de hispania non esse presentem: ut in extremo mundi
angulo plus humanarum occupationum sit: quam in medio. Assit
est mundum non habere angulos. ac me redarguit, quod geometriae
ignarus. In quo longe aberrat. Mundus enim praesertim multos habet angu-
los: totosque habet: quot in mundo sunt. ut in silvas et frangia
et montes et planities et praesertim et sinus maritimos habet
mundus: sic et habet angulos. Caesar in praesertim bellis gallicis
britanniam describit: inquit eius unum latum est quod galliam. huius

Vesp. decretum.

Mundi anguli

Cesar in praesertim.

lateris alter angulus q̄ est ad cātuz ad orientē solem: alter ad
 meridiem spectat. Liviū q̄z inq̄t excepto Venetoz angulo
 q̄ sinū accolūt māt. Quero igit̄ ab hoc geomet̄ nro, utrū an-
 guli d̄ q̄bz 2 cesar 2 Liviū sc̄būt: ex mūdū sint: ut in
 mūdo. ut silue oēs q̄ ubiq̄ terraz mūdi sunt silue et reḡ
 oīa q̄ ubiq̄ terraz sūt: mūdi sunt anguli. Quid ad hoc res-
 pondere pot̄. Extremū ūo mūdi vocari hispaniā: nō est
 ī cōsuetum. Sesostris ē rex egyptoz quē ad hispaniam usq̄
 puenisse cū exercitu tradunt: sic ā Lucano describit̄. Venit
 ad occasum mūdiq̄ extrema sesostris: Et pharrool curruo
 regū cervicibz egit. Et alio loco d̄ bello q̄ pirenz 2 affra-
 nium ī hispania ḡsto igt̄. At p̄cul extremis terraz cesar
 in oris. Martem semis egit. Putat me sitū ac magnitudinē
 hispanie ignorare: et causam subdit. Inq̄t ē ignoscendū ē
 mihi: si in meis Andij̄ q̄sisset: hoc attēdere nō curavi. Quasi
 ūo aut eratoschenes aut ptolomeus aut plinius: cū situs
 regioneq̄z describunt: oculis eas viderit: ac nō potius ī suis
 Andij̄ cōsistēt̄: mēte intelligentiaz q̄spererit. Jam ūo
 his obmissis: ad fundamētuz cōtrouersie me veniam. et recep-
 to illa verba mea q̄ tunc scripsi: fuerūt at̄ hoc. De re at̄
 ip̄a p̄ncipaliquz negotio qd̄ ip̄a sibi uolūt: vix eadem intellego.
 oī q̄ppe q̄tentio nob̄ de it̄p̄tatoe est. It̄p̄tatio at̄ oīs:
 recta siq̄re respondet: vitiosa si nō v̄ndet. Itaq̄ oīs it̄p̄-
 tatioe q̄tentio unius lingue ad alterā est. hic at̄ grecaz
 linguā se ignorare fatetur. Quis igit̄ mēte disputādi nō illi
 relinquit̄: nisi p̄ diuinatorz quādam rei penitus icognite: si
 nescientes at̄ plus in ea lingua it̄lligere putant: q̄ ego
 q̄ nescio it̄lligibilis est. Sin me plus it̄lligē cōcedit: qd̄ meā
 q̄tendit? Confero igt̄ antiquā it̄p̄tatoe ad tuā (qd̄ possim)
 et illam loq̄ m̄tepono. Vtrūq̄ tu p̄n̄ m̄ponis q̄ elegantior sit:

Liviū

Sesostris rex egypt.
Lucanus.

Eratoschenes
ptolomeus
plinius

an qz uerior. Si qz elegantior: nihil pfecto sapit. Si qz uerior:
quo id iudicare poter qz grecu uerit? ad qd ois ueritas in-
terpretatou est necessario referenda. Nullo certe modo quelo
nullaqz rone. Itaqz tecu de ueritate interpretatou contendere.
Quid ad ista qso respondere pot? Nihil pfecto: ni positione suuz
negadi pmita custodire uelit. At e si de elegatia translationis
interq interpretat ac inter disputaret: nil uerret id pbabit
posse face: qm utraqz in latino discernit. Sin de ueritate inter-
pretatou: cu nec sciat grece: nec uim nomqz uerboz eius
lingue itelligat: quo de his iudicare possit: no capto uideo.
Ad significatu e greci uerbi de interpretatou ueritate querit:
est necessario uenienduz. Sicut interpretatio nihil aliud est:
qz unius lingue i altera expressio. quoz una cu ista neqz sciat
neqz itelligat: atq de his disputare no pot: qz existimatione
quandam et uaticinatouz. Capiam unu aliqt uerbu ex plici m:
na uerba qd in illa translatione qua ipse profert: aut relecta
sunt i greco ut uerebat: aut atq posita i latino qz a me po-
nunt. Capiam igit unu aliqd illoz: nec scire refert qd ca-
piam. Eutrapielam greci dicunt: qua nos appellam? coitatez.
hanc aristoteles uirtute ee uult ee q uersione ueridam.
Ego igit id uerbum transferet: coitate dixi. Ille non probat.
s ut i greco: sic et in latino dicenduz eutrapielam contendit.
Quero num grece sciat. Non scio inqt: sed opinor aliud si-
gnificare eutrapielam qz coitatem. Si quis unde id opi-
net: quendam catilena suam cu longa uerboz circulatione
nihil ad re ptingituz. An e inqua scio eutrapielam grece
coitate ppre significare. idqz ee uerz est uerba. non
qro inqt tu te scire dicat sed qd in uident. En pelam
disputatio. en disceptatio: cui auerit scientis hois sint
accommodate. Qd em qso cu hoc hoie agat: qner ipse

scit: nec scienti credere vult. Nam enī d significator uerbi